

A RENDÉSZETI KOMMUNIKÁCIÓ KUTATÁSÁNAK MÓDSZERTANI KÉRDÉSEIRŐL

Kriskó Edina

krisko.edina@uni-nke.hu

DOI: 10.20520/JEL-KEP.2019.1.63

Absztrakt

Rendészeti kommunikációt kutatni alapvetően határlét, két fiatal, közel azonos időben önállóságot nyert tudományterület küszöbén. A tudományos közvélemény elvárja a kutatótól, hogy mind a rendészet, mind a kommunikáció területén elmélyült tudással és módszertani felkészültséggel rendelkezzen. Csakhogy két inter-, multi vagy – ahogyan ma már korszerűbbnek tartjuk – transzdiszciplináris terület ütközőzónájában vagyunk, tele tradicionális elvárásokkal. Ezeknek nem mindig könnyű megfelelni. Óhatatlanul vegyes, olykor spontán módon alakuló kutatói eszköztárral dolgozunk. Ennek rövid – elméleti alapokról és tudományrendszertani áttekintéstől induló – bemutatására teszünk most kísérletet.

Kulcsszavak

rendészet, kommunikáció, kutatómódszertan, közösségi média, kvalitatív kutatás

METHODOLOGICAL QUESTIONS OF THE RESEARCH OF POLICE COMMUNICATION

Edina Kriskó

Abstract

Fundamentally, the research of police communication exists on the boundary of two young sciences that had won independent recognition nearly simultaneously. The scientific public opinion expects from the researcher extended thorough grounding and methodological knowledge both in law enforcement as well as in communication science. However, we are in two inter-, multi, or – as we consider nowadays more modern – transdisciplinary fields, in a double buffer zone full of traditional expectations. It is not easy to suit these requirements. We use a mixed research toolbar, which is sometimes spontaneously created. We try to introduce it – starting with the theoretical basis and an overview of science taxonomy.

Keywords

law enforcement, communication, research methods, social media, qualitative research

A RENDÉSZETI KOMMUNIKÁCIÓ KUTATÁSÁNAK MÓDSZERTANI KÉRDÉSEIRŐL

Kriskó Edina

Bevezetés

Finszter Géza, az MTA Rendészettudományi albizottságának elnöke az elmúlt években számos alkalommal adott hangot ama aggályának, hogy a rendőrség a tekintélyelvű kommunikációval és a titkosságra hivatkozással szervezetének diszfunkcióit leplezheti el, ezzel gátolhatja a rendészet magasszintű professzióvá válását, az állampolgárokkal való együttműködést, a kölcsönös bizalom megteremtését. Finszter a rendészet megismerését és kutatását illetően egyenesen úgy fogalmaz: „A rendőrség elmélete akkor születhet meg, amikor a rendőrségi szervezet és annak működése kutathatóvá válik, és ezt maga a testület sem kívánja megakadályozni.” (Finszter 2012: 184) Épp ezért jelen tanulmány bemutatja, milyen előzményei és lehetőségei, illetve kihívásai vannak a rendőrségi kommunikáció kutatásának, a módszertani sokféleségben. Ehhez áttekintem a hazai szerzők kifejezetten rendészeti kommunikáció és kommunikáció oktatás tárgyában írt munkáit a hagyományos média korszakáról és egy nemzetközi áttekintést a webkettő első időszakát vizsgáló kommunikációs publikációk elméleti hátteréről. Mindez kiindulási alap kíván lenni további kutatások számára ahhoz, hogy újrarendeljük, a közösségi média korában hogyan is férhetünk hozzá a szervezetek kommunikációs gyakorlatához.

I. Elméleti megfontolások

I.1 Előfeltevések

A tanulmány kiinduló hipotézise, hogy a rendészeti kommunikáció olyan tudományterületek találkozási pontját jelenti, ahol a módszertanok sokfélesége eltérő domináns utakat (kutatói módszereket) kínál, amelyek közül a választás nem teljesen szabad, és amelyek között éppen a szervezeti orientáció gyakorja elvész. A legnagyobb kutatói nehézség talán mindig az aktuális módszer legitimitásának elismertetése és tudományos értékének kifejezése, illetve olyan kutatás lefolytatása, amely valóban elmond valamit a rendészeti szervezetek karakteréből fakadó kommunikációs kihívásokról és gyakorlatokról. A kutató feladata pedig az, hogy kapcsolatot teremtsen az egyes diszciplínák (állam- és jogtudomány, rendészettudomány, kommunikáció- és médiatudomány) között, majd ezt követően a szervezeti és speciálisan rendészeti szervezeti perspektívát integrálja választott módszerébe. Csakhogy már önmagában a kommunikációtudomány kutatási tradíciói elméleti keretek és megközelítések (sajátos kérdésfeltevések) özönével terhelik meg a kutatási kérdés megfogalmazását.

1.2 Tudás, tudomány(osság) és módszertan

Anderson úgy fogalmaz, hogy a módszertanokat olyan *konvencionizált gyakorlatok* halmozának tekinthetjük, amelyek *a tudományosságban való részesedést jelentik*. (Anderson 2005: 46) Általuk hozunk létre tudást, pontosabban az adott elméleti keretben tudásként definiált dolgot. A tudás és az ahhoz elvezető módszertan sokféle lehet (a rátekintés perspektívájától, illetve az aktuális ismeretelméleti kerettől függően), olykor a módszer azonos megnevezés, de eltérő jelentés mellett. (uo. 47)

Az intellektuális tevékenységet (tudáskonstruálást és a tudomány művelését) meghatározza az az ismeretelméleti korszak, amelyben végzik. Ez beágyazódásának (és értelmezésének) egyfajta kontextusa, amit episztémének hívunk. Az episztémé kijelöli a dominánst, attól megkülönbözteti az alárendeltet, megmutatja a kinyilvánítottat és felfedi annak ellentmondásait, elmond valamit az egységekről és különbségekről. Az episztémé ezzel eszközt ad számunkra, hogy a tudás és a tudományos megismerés világát úgy vizsgáljuk, mint változó kapcsolatokban létező entitásokból felépülő univerzumot. Az intellektuális cselekvés jelenleg feltárható világát az elmúlt kétszáz évben jelöli meg, s ezt modern episztémé megjelöléssel illeti. (uo. 22–23)

A tudástermelés hierarchikus rendszerét vizsgálva Anderson arra a következtetésre jut, hogy *nem lehet bárhol bármit kérdezni*, a tudástermelés rendszerében elfoglalt valamely pozíció egyes kérdések feltevését elősegíti, míg másokét meggátolja. Az ismeretek elrendezését nagyban befolyásolja az adott szakterület logikája, a társadalmi környezet, avagy a kultúra, illetőleg az emberi megismerés pszichológiai sajátossága. (Bodonyi 2008: 6) A szervezett tudás szisztematikus, alaki, racionális, elvont, precíz, a tudományos megismerés tulajdonságaival szerzett tudás. (uo. 7) Itt azonban tekintetbe kell vennünk, hogy legtöbb tudásunk másoktól, a közmegegyezésből származik, melynek alapja a hagyomány és a tekintély. Csak-hogy, éppen az ezektől való elrugaszkodásnak vagyunk tanúi az új média korában, az alternatív kutatási irányok közepette, amelyek egy jelentős része ma még legitimációjáért küzd. (lásd részletesen Horváth–Mitev 2015) Részben ezért is van szükség arra, hogy megnézzük a rendészeti kommunikáció helyét, diszciplináris alapjait.

1.3 Inter-, multi- és transzdiszciplinaritás (avagy a tudományterületek közötti kapcsolatok új dimenziója)

Kezdjük rögtön azzal, hogy a társadalomtudományok úgymond *lány tudományok*, és számos, ha nem a legtöbb esetben, nem állják ki a pozitivista tudományfelfogás kritikáját az érvényesség (külső és belső), az objektivitás, a mérhetőség, a megbízhatóság vagy akár a megismételhetőség kérdésében. A kemény tudományokban megszokott okozatosságot pedig gyakran a történetiség helyettesíti. (Tamás 2012) Még vitathatóbb terepre érkezünk, ha a kvantifikálásra mindenáron való törekvést elhagyva kvalitatív technikákhoz folyamodunk. Ekkor megváltozik a kutatói szerep (amely lehet barkácsolás, foltvarrás, montázkészítés, dzsesszenészi, rendezői vagy koreográfusi munka) (Horváth–Mitev 2015), a kutatói cél (mélyebb megértés), az eszköztár (a módszer, a mintavétel, a feldolgozás, a kiértékelés, az interpretálás stb.), az egész kutatási eljárás (rugalmas reflexív folyamat), az eredmények (minőség!) megítélésének szempontrendszere (hihetőség). A következőkben erről, a rendészeti kommunikáció kvalitatív kutatásának diszciplináris beágyazottságáról és módszertani megfontolásairól lesz szó egy lehetséges közelítésben.

A multidiszciplináris kutatás úgy is felfogható, mint olyan tudományos megismerésre törekvő eljárás, amely során egy problémát több szögből megvizsgálunk több tudományos perspektívát felhasználva, ám a végén sem az elméleti megfontolásokat, sem a kapott különböző tudományági eredményeket nem integráljuk (hanem különállóként kezeljük és ismer-

tejük). Az *interdiszciplináris* közelítésmód azonban feltételezi, hogy megteremtjük a vizsgálat önálló elméleti, konceptuális és módszertani önazonosságát, kiindulópontját. Következésképpen az így feltárt ismertek végül koherensebb egészet kell, hogy alkossanak, mint egy multidiszciplináris kutatásban, a tudományági eredmények integráltak.

A *transzdiszciplinaritás* fogalmának használata már vitatottabb, mert kezdetben az interdiszciplináris kutatások egy meta-elméleti perspektívaként értelmezték, napjainkban azonban Gibbon (1994) nyomán a transzdiszciplinaritás túlmutat az interdiszciplinaritáson.¹ Piaget 1972-ben pedig az mondja, a transzdiszciplinaritás egy olyan magasabb „színpad” amely a szakosodott kutatási projekteknek nemcsak interdiszciplináris kapcsolatait és kölcsönhatásait jelenti, hanem e kapcsolatok teljes rendszerbe foglalását tudományági határok nélkül. (Bernstein 2015)²

Ma azt mondjuk, a transzdiszciplinaritás a tudományterületek közös-kölcsönös elméleti megértésén alapszik, közös platformot, fórumot teremt a problémamegoldás számára. A tudás ily módon (lényegéből adódóan) transzgresszív és nem veszi figyelembe az intézményi határokat, a transzdiszciplinaritás ennyiben maximálisan igazodik a tudás természetéhez. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy az egyetemek épp nem a transzdiszciplinaritást ösztönzik, hiszen erősen hierarchikusak és kötött diszciplináris struktúrában működnek. (Nowotny é.n.) Van azonban a transzdiszciplináris kutatásoknak még egy, eddig nem említett jellemzője, hogy mindinkább ötvözni kívánják az akadémiai ismereteket a „terepen” megszerzett tudással, így hozva létre új minőségű, mélyebb tudást.

II. Tudományrendszertani áttekintés

Mi szükségünk van erre? Véleményünk szerint a tudományrendszertan kijelöli a kutató helyét, ami elvárásokat fogalmaz meg a kérdésfeltevésével szemben. Különösen igaznak tűnik ez, ha megnézzük, hogy a tudományrendszertan alapja az oktatással és kutatással foglalkozó szervezeteink szervezeti struktúrája kialakításának. (Gondoljunk például az egyetemi tanszékekre vagy az akadémiai kutatóközpontokra!)

II.1. A kommunikáció és médiatudomány

Az MTA tudományági nómenklatúrájában a Humán- és Társadalomtudományok I. osztályában (Nyelv- és irodalomtudományok) az irodalom- és kultúratudományok (01 01 00) alatt találjuk a kommunikáció- és médiatudományt (01 01 03)³ (1. táblázat).

Zsolt Péter egy teljes kötetet szentelt a kommunikációtudomány interdiszciplináris eredetének. Könyvében a filozófia, a pszichológia, a fejlődéslelektan, a szociálpszichológia, a szociológia, a szociolingvisztika, a kulturális antropológia, a politológia és etológia kommunikációtudományhoz való hozzájárulásainak szentelt egy-egy önálló fejezetet (Zsolt 2006: 5). A kommunikáció(tudomány) diszciplináris hátterének áttekintésekor ugyanakkor Béres és Horá-

¹ Első megjelenése azonban jóval korábbi, 1970-ben találkozhatunk vele a Nizzai Egyetem, a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet, valamint a francia oktatási minisztérium közös, az egyetemek interdiszciplinaritásáról szóló szemináriuma keretében.

² Már ekkor megfogalmazódnak az integrált, transzdiszciplináris oktatásra, kutatásra, szolgáltatásra vonatkozó elképzelések (Jantsch 1972).

³ Tudományági nómenklatúra, 2016.

http://mta.hu/data/dokumentumok/i_osztaly/I_osztaly_tudomany_agi_nomeklatura_2016.pdf

nyi három fő csapásirányt különített el egymástól, a kommunikáció tranzaktív⁴, interaktív⁵ és kultivációs⁶ megközelítését, amelyek más-más modellekkel írják le mindazt, amit kommunikációnak tekintünk. Konklúziójuk: „[...]manapság a kommunikációról kétféle megközelítésben vagyunk képesek gondolkodni: vagy valamilyen kommunikáció fogalom (modell) 'árnyékában', mint e fogalom értelmezési tartományába eső dologról, vagy a jelenség szintjén, amelyben hasonlóságok mutatkoznak kommunikatív jelenségekkel. Az előző esetben beszélhetünk kommunikációról, az utóbbiban pedig kommunikatív jelenségről.” (Béres–Horányi 2001szerk. vi.)

1. táblázat

A kommunikáció- és médiatudomány pozicionálása a nyelv- és irodalomtudományok rendszerében

Nyelv- és irodalomtudományok			
Irodalom- és kultúratudomány	Színház- és filmtudomány	Kommunikáció- és médiatudomány	Művelődéstörténet

Forrás: saját szerkesztésű táblázat

Em Griffin (2003) nyomán a hazai szerzők (Neményi 2004, Fodor–Kriskó 2014) a kommunikációkutatás hét tradícióját ismertetik az oktatási célú összefoglaló munkákban: az információelméleti és kibernetikai, a retorikai, a szociálpszichológiai, a szemiotikai, a szociokulturális, a társadalomkritikai és a fenomenológiai hagyományt. Be kell látnunk, hogy a kommunikatív jelenségszféra oly szerteágazó, komplex, hogy leírása számos parciális modell bevezetését tette szükségessé. Egyszerre találjuk meg az enciklopédikus és taxonómikus törekvéseket, valamint az explikatív próbálkozásokat. A kommunikáció oktatása (és/vagy kutatása!) számára azonban egyetlen, érvényes monográfia sem nyújtja ezt a teljességet – írja Béres és Horányi 2001-ben, s az állításuk a mai napig igaz. Az egyik okot a szerzők két évtizeddel ezelőtt abban látták, hogy nem hagyhatók figyelmen kívül a szubhumán és a humán etológia, a humán szociobiológia, valamint az evolúciónak és a magatartásnak az összefüggései. Emellett tekintettel kell lenni az emberi viselkedés genetikai és fiziológiai meghatározottságára, és meg kell vizsgálni ezek összefüggését mindazzal, amit kultúraként határozhatunk meg. Mindez együttesen pedig jelentős problémahalmazként tételeződik. (Béres–Horányi 2001: 87)

Joggal merül fel az igény a meglehetősen divergens közelítésmódok keretbe foglalására. Legmeghatározóbb, az ellentmondásokon felülemelkedni akaró kísérlet talán a Horányi Özséb (2006) nevével jelzett, a problémamegoldásra való felkészültség perspektíváját hozó, a kilencvenes évek végén, a kétezres évek elején mind szélesebb körben ismertté és elfogadottá vált participációs elmélet (PTC) is. A PTC törekvése ugyanis, hogy egyrészt megtalálja (kijelölje?) a kommunikáció természetes helyét „az emberi dolgok között”, másrészt kínáljon kiindulópontot a kommunikációkutatás számára azáltal, hogy „a kommunikáció valamennyi jelenségtípusa egységes keretben válik leírhatóvá.” (uo. 14) A kötet által vizsgázik a PTC a kommunikáció hagyományos háttérdiszciplínáihoz való viszonya vonatkozásában és a hét-

⁴ A kommunikációt információáramlásnak, információátadásnak tekinti.

⁵ A kommunikáció interakció, melynek során a felek valamilyen közös cél elérésére törekednek.

⁶ A kommunikációt olyan folyamatnak tekinti, amely során a létre, fontossági sorrendre, az értékekre és az összefüggésekre vonatkozó előfeltevések kultivációja történik.

köznapi nyelvhasználatban jelenlévő kommunikáció fogalomhoz való viszonya tekintetében.⁷ Az e nyomvonalon elindult elemző munkák azután a PTC-t mint eszközt (nyelvet) és mint módszert használják, hogy kommunikatív állapotokra reflektáljanak a legkülönbözőbb területeken a politikai kommunikációtól kezdően a szakrális kommunikáción át egészen az aritmetikáig vagy etnográfiaig. (Demeter 2014, Bajnok et al. 2012)

II.2. A rendészettudomány

A hazai tudományos közvélemény egyetért abban, hogy a rendészeti tevékenység gyökereit az ókorban is megtaláljuk, s maga a szó „rendészet” (Polizeiwissenschaft, policing) a görög politia (állam), illetve a latin politia szóból származik. Abban azonban, hogy mikor és hol emelkedett tudomány rangjára a rendészeti ismeretek rögzítése, rendszerezése, közreadása (oktatás és publikálás, a szakmai hagyományok szervezeti keretek között történő ápolása), már ütköznek az álláspontok a hazai és nemzetközi szakirodalomban (Sallai 2015). A *guter Ordnung des Gemeinwesens* kifejezéssel („jó közösségi rend”) német területen mintegy ötszáz évvel ezelőtt találkozunk (Jaschke et al. 2007), és a tevékenység diszciplináris lehorgonyzására az ún. kamarai tudományok (Kameralwissenschaft vagy Kameralistik vagy Kameralia) kebelében, azaz a kormányzás, az igazgatástudomány részeként kerül sor. A kameralizmus a hivatalnokok képzéséhez szükséges (elsősorban gazdasági) ismereteket összefogó gyakorlati államtudomány és egyúttal egyetemi tantárgy volt a 16-18. századi Németországban (Madarász 2002). 1727-ben Halléban, majd két és fél évtizeddel később a Theresianumban találkozunk a kamarai tanulmányokkal tantárgyként. A Kolozsvári Egyetem jogi fakultásán ugyancsak a 18. században tűnik fel a rendészet mint államrendészet tantárgy (1774), és két évvel később, 1776-ban I. Ferenc idején új tantárgyként bevezetik a bánya- és rendőrjogot (Bíró 1945: 8). Némiképp meglepő, hogy az újabb kutatások szerint a legkorábbi rendészettudományi, azaz inkább *science de police* munka a francia Nicolas Delamare (1639–1723) tollából született 1705 és 1710 között, kétkötetes szakmunkaként *Traité de la Police* címen (Koi 2014).

Johann Heinrich Gottlob von Justi értelmezésében a Polizeywissenschaft az államtan (Staatswissenschaft) része és tárgya az állam egész tulajdonának, beleértve az alattvalók vagyionát és képességeit is, a közös jólét vagy boldogság érdekében történő fenntartása és gyarapítása (Szigeti 2005). Joseph von Sonnenfels (1733–1817) szembe helyezkedett Justival, és azt mondta, a rendőrtudomány az állam belső biztonságának megalapozását és fenntartását foglalja magában. (Sonnenfels 1771: 41) Ha pedig ugyanebben az időben francia földre lépünk, akkor a rendészet Louis Turquet de Mayerne⁸ nyomán a kormányzás részeként nyeri el helyét, a király melletti legfontosabb hivatalok egyikeként: igazságügyi hivatal, hadsereg, kincstár, rendőri hivatal.⁹ A brit teoretikusokhoz visszanyúlva, Patrick Colquhoun 1800-ban úgy fogalmaz: Nagy-Britanniában a rendészet egy olyan új tudomány, amely magában foglalja nemcsak a büntetőigazságszolgáltatási jogköröket, amelyek kizárólagosan a magisztrátu-

⁷ A könyv 1. sz függelékében megjelenő háttérdiszciplínák megegyeznek a 2001-es Béres – Horányi kötetben ismertetett tudományterületekkel.

⁸ Eredetiben lásd Mayerne, Louis Turquet (1611) *La monarchie aristodémocratique, ou Le gouvernement composé et meslé des trois formes de légitimes républiques: aux Estats-généraux des provinces confédérées des Pays-Bas*. Jean Berjon et Jean le Bouc, A Paris.
<http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k58057w/f5.image>

⁹ Foucault, Michel (1988) [1982] The political technology of individuals. In: Martin, Gutman, Hutton (eds.) *Technologies of the self*. Amherst. 145–162., valamint Jaschke, Hans – Gerd – Bjorgo, Tore – del Barrio Romero, Francisco – Kwanten, Cees – Mawby, Robin – Pagon, Milan (2007) *Perspectives of Police Science in Europe*. Final Report. CEPOL Series.

sokhoz tartoznak, de a bűnmegelőzést és -felderítést és mindazon funkciókat, amelyek a civil társadalom rendjének és jólétének belső szabályozásához kapcsolódnak.¹⁰

Közös elem az egyes területeken, hogy a rendészettudomány mint kormányzati tudomány került kidolgozásra, bár néhol a politikatudomány (is) vagy a hadtudományok klaszterébe sorolják. Hazánkban az MTA IX. osztályának (Gazdaság- és jogtudományok) keretében az állam- és jogtudományok (09 01 00) között foglal helyet rendszertanilag a rendészettudomány (09 01 07). Az áttekintést némiképp megnehezíti, hogy 20 másik tudományággal került azonos csoportba¹¹:

Állam- és jogtudomány

Jog- és állambölcselet, Alkotmány- és jogtörténet, Római jog és európai magánjog fejlődése, Alkotmányjog, Közigazgatási jog, Közigazgatás-tudomány, Közigazgatási eljárásjog, *Rendészettudomány*, Pénzügyi jog, Polgári jog, Polgári eljárásjog, Családjog, Versenyjog, Büntetőjog, Büntető eljárási jog, Büntetés-végrehajtási jog, Kriminológia, Kriminálisztika, Munkajog és szociális jog, Agrárjog, Környezetvédelmi jog, Fogyasztóvédelmi jog, Nemzetközi közjog, Nemzetközi magánjog, Európai jog, Összehasonlító jog, Egyházjog, Jogsociológia

A rendészet a hazai oktatásban önálló egyetemi katedrát ugyancsak későn, 2012-ben kapott a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen rendészetelméleti tanszékként. A Magyar Rendészettudományi Társaság 2004-ben alakult meg azzal a céllal, hogy összefogja a rendészettel kapcsolatos tudományos kérdések vizsgálatát és a kapcsolódó társadalmi tevékenységeket.¹²

Bodonyi azt írja, hogy a társadalomtudományok tárgyuk és módszereik révén különülnek el egymástól (Bodonyi 2008: 42). Ám a multi- és transzdiszciplináris kutatások esetében éppen a tárgy közös volta, s a módszerek sokfélesége adja a hozzáadott értéket. A rendészettudomány sajátossága a társadalomtudományokban az, hogy a tárgya a rendészeti működés és annak tipikus formája, a rendőrség(ek). A rendészet fiatal integrált és integratív tudományág. (Jaschke–Bjorgo–del Barrio Romero–Kwanten–Mawby–Pagon 2007) Vizsgálati körébe mégis elsősorban a szervezeti struktúrák, filozófiák, munkafolyamatok és ezekhez kapcsolódó esettanulmányok esnek. Funkció, intézmény és tevékenység hármását kívánja feltárni annak érdekében, hogy megtudja, milyennek kellene lennie a rendőség(ek)nek. (Bodonyi 2008)

II.3 A közigazgatás-tudomány

Érdekes, hogy a mind nagyobb szám feldolgozott közigazgatás-történeti és rendészettörténeti forrásmunkák feldolgozása után Koi 2014-ben rendészeti igazgatási háttérű igazgatástudományról beszél. Felhívja a figyelmet arra a korábban általunk is tárgyalt tényre, hogy maga a modern értelemben vett közigazgatás tulajdonképpen a rendészeti igazgatásból (belügyi igazgatásból) fejlődött ki. Míg kezdetben gyakorlatilag beleértendő valamennyi szakigazgatási ágazat, később, a hadügy és pénzügy elkülönülése után, kezd a rendészeti igazgatás fogyatkozni, de „belügyek” vagy egyéb megnevezéssel a mai napig a szakigazgatás tekintélyes része ide tartozik. (Koi 2014)

De mi a helyzet akkor a közigazgatás-tudománnyal? A fenti nómenklatúra már jelzi is, hogy közigazgatás-tudományról a közigazgatási joggal szoros összefonódásban gondolkodunk. Tamás András 2012-ben úgy fogalmazott: „A közigazgatás-tudomány – a szakirodalom

¹⁰ Colquhoun, Patrick (1800) *A treatise on the commerce and police of the River Thames*. 7th.edn., London, J. Mawman. Preface p.1.

¹¹ Tudományági nómenklatúra, MTA. <http://mta.hu/doktori-tanacs/tudomanyagi-nomenklatura-106809>

¹² A Magyar Rendészettudományi Társaság Alapszabálya, 2. §. <http://www.rendeszet.hu/alapszabaly>

egyöntetű véleménye szerint – legfeljebb a 18. századtól számítható. Létezésére – némi egyszerűsítéssel – ilyen tárgyú művekből, és a felsőoktatás tematikájából lehet következtetni.” (Tamás 2012)

Ezt megerősítő tárja elénk, hogy a közigazgatás tudományának első megjelenési alakja nálunk és Európában a közigazgatási jog. Magyarországon a 19. század második felében kapcsolódik hozzá önálló egyetemi tantárgy és tanszék. E tudomány-szakosodás kora nagyjából megegyezik az alkotmányos állam, joguralom és jogállam eszméinek kialakulásával és tudományos célú magyarázatával. Az érvet Tamás világosan tárja elénk: „A közigazgatási feladatok, problémák minősítése, azonosítása, besorolása a jog szabályai alapján elvégezhető, ezért a „jogállam” felfogása szerint a jog általános mértéke a közigazgatásnak.” (Tamás 2012: 30) A 19. században számos európai ország társadalomtudósai vallották, hogy minden társadalmi viszony, amelyet jog szabályoz, jogtudományi vizsgálat tárgya. Ekként a közigazgatás-tudomány jogtudomány, azon belül önálló tudományszak vagy szaktudomány.

A közigazgatás-tudomány koncepcionális, illetve teoretikus mérföldkövei közül e helyen csak a Magyary-iskolára és Magyary Zoltán tudományos életművére utalunk, amely megmutatja, hogy egy újabb multi-, inter- vagy – ahogy más szerzők fogalmazzak – pluridisziplináris területtel van dolgunk. (Almásy 2012) Magyary munkásságának célkeresztjében az egységes közigazgatás-tudomány megteremtése állt, életműve és iskolája mégis az interdisziplináris közigazgatási kutatásoknak adott virágzó táptalajt. Nyomdokain bontott zászlót a közigazgatásra adaptált igazgatástudomány és a közigazgatási földrajz. Magyary vonta be a közigazgatási jelenségek tudományos feltárásába a pénzügytant, a szociográfiát és a történelemtudományt. A rendészetről szólva Magyary úgy találta, hogy az a közigazgatás egyik ága, oly széles hatáskörrel, amely a közigazgatás minden ágába belenyúlik (ezért kell azt az általános igazgatás részeként kezelni), mégis világosan körülhatárolt célja pontosan kijelöli a tartalmát: az általános nyugalom, biztonság és rend biztosítása. Magyary Zoltán a rendészet feladatait a következő csoportokba sorolta: a közrend fenntartása és helyreállítása; a közbiztonság fenntartása; a politikai vagy államrendészet; a közigazgatási rendészet; az igazságügyi rendészet; a rendőri büntetőbíráskodás (Magyary 1942: 561).

Ismét diszciplínák sokasága közepette találjuk magunkat. A közigazgatás tudományos magyarázata szelvényezett, vagyis közigazgatás-tudományok léteznek, mintegy alaki gyűjtőfogalomként. Magyarországon kb. 80 éve tudatosan különböztetik meg a közigazgatási jogot és a közigazgatást, mindkettőt tudományként. Ugyanakkor a gazdasági és szociológia szempontok megjelenése (elsősorban amerikai hatásra) a tudományterületen a közigazgatási jelenségek politikakénti és politika-tudománykénti értelmezését hozta. Tamás András konklúziója kiváló sommázata tárgyunknak: „[...] e jogi aspektus közvetlenül viszonylag keveset mutat meg a közigazgatás részleteiből, tudományos értelemben vett tárgyát illetően. Ezért a közigazgatás tudománya egyrészt elképzelhetetlen a közigazgatási jog tudománya nélkül, másrészt a közigazgatási jog tudománya elképzelhetetlen sok más tudomány eredményeinek hasznosítása nélkül.” (Tamás 2012: 34)

II.4. Az államtan vagy államtudomány

Az elmúlt néhány év szakmai és képzési törekvései (különös tekintettel az Nemzeti Közszolgálati Egyetem államtudományi¹³ képzéseire és kormányzati szakirányú továbbképzésére¹⁴,

¹³ Bővebben lásd még: 7/2016. (II. 15.) MvM rendelet az államtudományi képzési terület alap- és mesterképzési szakjainak meghatározásáról és azok képzési és kimeneti követelményeiről; illetve 282/2016. (IX. 21.) Korm. rendelet az államtudományi képzési terület alap- és mesterképzési szak-

vonatkozó kutatásaira¹⁵) bevonni igyekeznek e keretbe az államtudományt is. Az Államkutatási és Fejlesztési Intézet tudományos igazgatója arra a következtetésre jut, hogy az államtudományt transzdiszciplináris területként kell értelmeznünk, amelynek éppen ezért fő és hibrid tárgyak, tartalmak és eredmények születnek a kebelében, célhoz kötötten és gyakorlati megfontolások alapján. Egyre határozottabban fogalmazódik meg annak igénye, hogy kimunkálásra kerüljön egy olyan speciális tudástartalom, amely az (önálló) államtudományokban ölt testet. (Kaiser 2016: 8)

Társadalomtudományok

Jogtudomány, Politológia, Szociológia, Közigazgatástan, Közigazgatástudomány, *Államtudomány*, Rendészet, Hadtudomány

Ezen alfejezetben szólnunk kell az államtanról, annak is az állam funkcióit vizsgáló megközelítéséről, amelyben az állam védelmi feladatai között találjuk meg a rendészetet mint a belső rend (védelem) letéteményesét (Papp 1991). Karácsony András (2012) úgy fogalmaz, hogy „az állami hivatalnokok képzésének igénye hívta életre a politico-camerális tudományokat.” Ez a mondat mutat rá talán legpontosabban arra a hármass együttlásra, amelyre tekintettel kell lennünk, ha rendészeti kommunikációt kutatunk és a terület (kommunikációs és médiatudományon kívüli) módszertani megfontolásait vesszük górcső alá. Állam, állami működés, hivatalnokok, mint utánpótlás, amelyet a tudományos kutatómunkát végző egyetemi oktatók biztosítanak saját és társaik legfrissebb kutatási eredményeinek katedráról történő közvetítésével, és a kamarai tudományok, melyekből maga az államtan és annak részeként a rendészet eredeztethető.

II.5 A szervezeti szintű kommunikáció és a hozzáférés

Denis McQuail azt mondja, a kommunikációkutatásnak szükségszerűen interdiszciplináris jellegűnek kell lennie és mind közelítéseiben, mind módszertanában változatos eszközök alkalmazására van szükség (McQuail 2003). A rendészeti kommunikáció az intézményi szintet képviseli – mint egy specifikus célokat szolgáló hálózat –, amelynek feltehetően meghatározott mintázata és formái vannak, s ezek vonatkozásában bizonyos kényszerek állnak fenn. (Ilyenek tekinthetjük például az erősen jogi determináltságú nyelvezetet, a hivatalos stílust, a személytelenséget és a megszólítások kötöttségét a beosztás és vagy rang szerint, az olyan „műfaji” kötöttségeket, mint amit megtalálunk a parancsban, az utasításban vagy az eligazításban stb.) E szint jellegzetessége, hogy nem mindenki számára hozzáférhető, nem mindenki kapcsolódhat be a hálózat működésébe – és a hálózat mintázatainak kutatásába.

A médiaelméletek közelítésmódjait (itt részletesen ki nem fejtve) a média-materialista, a társadalmi-materialista, a média-kulturalista és a társadalmi-kulturalista csoportokra osztja. Első esetben a médiatartalom és hatás, másodikban a médiatulajdonlás és ellenőrzés, harmadik esetben a befogadó médiatapasztalata, végül negyedik esetben a médiatapasztalat egyénre és társadalomra gyakorolt mélyebb hatása érdekli a teoretikusokat és empirikus kutatókat (McQuail 2015: 14–15). Tehát mind a filozófiai gyökerek, mind a módszertanok ennek megfelelően igen sokrétűek:

- ◆ *a strukturális közelítések* alkalmával gyakran vagyunk tanúi a menedzsment és vagy politika igényeihez illeszkedő kérdésfeltevésnek, itt találjuk a közönségmérést, a használat és hatás- vagy élménykutatásokat, a befogadáselemzést,

---

jainak meghatározásáról és azok képzési és kimeneti követelményeiről, valamint az azzal összefüggő kormányrendeletek módosításáról.

¹⁴ Bővebben lásd még: 2016. évi LII. törvény az állami tisztviselőkről.

¹⁵ Lásd az Államkutatási és Fejlesztési Intézet küldetését (<http://akfi.uni-nke.hu/>).

- ◆ *a behaviorista közelítés* attól függően, hogy pszichológiai vagy szociológiai megfontolások dominálnak, a kísérleti kutatást vagy a többváltozós – természetes közegben lefolytatott – elemzéseket helyezi előtérbe, utóbbinál statisztikailag kezelve az egyént és annak csoportjait,¹⁶
- ◆ *a kulturális közelítés* – a bölcsészettudományi, antropológiai és nyelvtudományi kötődése okán is – a jelentés és a nyelv kérdéseit, a médiaközpontú kultúrakutatást, a megjelölési gyakorlatok kvalitatív vizsgálatát vagy a szövegelemzést¹⁷ részesíti előnyben (McQuail 2015: 23–24).

A kommunikációkutatás nem egyenlő a médiakutatással, ahogyan a sajtókutatással sem. A rendészeti kommunikációt is lehet vizsgálni az egyén szintjén, csoport szintjén, szervezet szintjén, társadalmi szinten és kultúraközi aspektusból – ahogyan McQuail elkülöníti az egyes empirikus területeket. A fő csapás általában a szervezetbe való (kutatói) beférkőzés nehézségeiből adódóan a szervezetre és nyilvánosra szorítkozhat. (Tekintsük ezt az egyik társadalmi-politikai korlátnak, amely alól kevés kivétel van.) A hazai kutatások is azt támasztják alá, hogy zömében a rendészet tömegkommunikációját – szaksajtót, propagandamunkát, később „kék” pr-t és vagy nyilvános intézkedési gyakorlatot¹⁸ – feltáró kutatói próbálkozások kapnak teret. A szervezetben lévő kutatókat kötik a függelmi kapcsolatok, a jogviszonyukból eredő korlátok, morális és egzisztenciális fékek, s (független kutatói) látásmódjukat torzítja önnön érintettségük. A szervezeten kívülről jövő kutatók pedig hozzáférési nehézségekkel, bonyolult engedélyeztetési procedúrákkal, számukra láthatatlan szervezeten belüli kontroll mechanizmusokkal kell hogy megküzdjenek. Azután az engedély birtokában ott van a bizalomhiány, amely gátolja az őszinte és mély információk kinyerését, a kitűzött kutatói célok elérését, hiteles és valós eredmények kihámozását. A kívülálló státusz objektivitásának előnyei erodálnak a laikus, olykor megfelelő értelmezési keretnek és személyes tapasztalatnak híján lévő „civil” szerepben.

II.6 A módszertanról összefoglalóan

A jogtudomány elsősorban a jogi megismerés és jogértelmezés módszerével dolgozik, a jogtörténet a történettudomány eszközeit használja fel. Vizsgálati körébe általános és különleges jogi aktusok tartoznak. Jogforrásokat elemez és legtöbbször jogágak szerint végzi feltáró munkáját. A kommunikációtudománnyal közös gyökere, hogy a jogalkotói szándékot és ennek tükrében meghatározható (valós!) jelentéseket keres (Szalma 2016). Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy szövegek (jogi normák és esetleírások, illetve jogügyletek és határozatok stb.) állnak vizsgálatának középpontjában. Felhasználja a nyelvészetet, a logikát, a történettudomány eszközkészletét is.

A rendészettudomány hazánkban (is) erősen jogtudományi és történettudományi közelítéssel és módszertannal dolgozik. Analitikus és empirikus jellegű (rendészeti funkciót és rendészeti intézményeket vizsgál), másrészt normatív jellegű a jó rendőrség koncepcióját kimunkálni akaró szakterület. Ahogyan azonban Bodonyi megállapítja, ma még nincs egy-

¹⁶ Az egyén lehetséges értelmezéséről a kommunikáció és médiatudományokban (attribútum modell, konjunktív modell, szituált egyén és tevékeny egyén, s mindehhez a három lehetséges perspektíva a biológiai, a materialista és a szemiotikai), lásd részletesen Anderson 2005: 97–121.

¹⁷ A szövegelemzés ma már széles értelemben vett szövegeket takar, akár multimédia tartalmakat.

¹⁸ Erre is elsősorban egy „belső” kutatói körnek, elsősorban rendészeti oktatóknak és kiképzőknek és/vagy hivatásos állományban lévőknek van módjuk. Elsősorban nem is kutatási, hanem oktatási anyagok készülnek a rendészeti és rendőri kommunikáció területén.

séges tárgya, sem egy integrált módszere, sem ennek megfelelő intézményesülése, sem pedig összefüggő tudáskészlete (Bodonyi 2008: 46). Jobb híján tehát felhasználja a társadalomtudományok mindösszes módszerét. Szempontunkból kiemelt jelentőséggel bír, hogy nagy arányban van jelen benne a terepkutatás, a személyes megfigyelés, a kihallgatás számos formája, dolgozik a „rendőrtudomány” interjúval, kérdőívvel, tartalom- és dokumentumelemzéssel. Bodonyi leszögezi azt is, hogy: „Speciális rendőrtudományi ismeretek és készségek nélkül egyetlen társadalomkutató sem tud empirikus és kísérleti rendőri tanulmányokat folytatni.” (uo. 50) A kommunikációkutatónak ezt tekintetbe véve kell elindulnia a megismerés útján, amennyire lehet kiaknázva a tudás transzgresszív jellegét.

Összességében az előző alfejezetekben tárgyaltak oda vezetnek, hogy a transzdiszciplináris kutatások esetében nemcsak a nézőpontokat, eszköz- és módszertant kell tudni integrálni, vagy azok vonatkozásában optimális választásokat tenni, hanem meg kell találni az interpretáció elfogadható (elismert) nyelvét (fogalomhasználatát). Enélkül a kutatás eredményei sem legitimálhatók.

III. Az új média-korszak és a keretek újragondolása

A rendszertan, a hagyományok, a bevett keretek”, a feltehető kérdések, a hozzáférhetőség és az egyes diszciplináris területeken mutatott kutatói felkészültséggel (jártasság) kapcsolatos elvárások önmagukban felvetik, lehetséges-e ma önálló, egyszemélyi érdemi kutatásokat folytatni olyan „ütközőzónákban” mint a rendészeti kommunikáció. (Nyilván ezer és ezer érv szól az interprofesszionális együttműködések mellett.) Még a tradicionális kutatások lefolytatásához is temérdek inter-, multi-, illetve transzdiszciplináris ismeret (vagy még inkább transzgresszív tudás) kell. A tradíciók azonban fellazulni látszanak azon új kihívások közepette, amelyeket a média korszakváltása hozott.

III.1 A közösségi média kora és kutatása

A közösségi média – a felhasználók által közösen létrehozott és megosztott, majd folyamatosan kommentelt változó tartalmak, az e tartalmak körül formálódó virtuális közösségek – megjelenése alapvető változásokat hozott a kommunikációról és a tömegmediumokról való gondolkodásban mind egyéni, mind szervezeti szinten. Elkezdődött annak tudományos igényű, bár eléggé sporadikus feltárása, hogy vajon az új eszközök, mennyiben változtatják meg az ágensek (egyéni és kollektív ágensek) kommunikatív viselkedését, milyen új mintázatokat, rítusokat, lehetőségeket és kihívásokat hoznak. Az elméleti keretek, amelyek között a vizsgálatok foly(hat)nak, igen széles spektrumot lefedően kínálnak megközelítési módokat az egyéni viselkedésemelétről a tömegkommunikációs elméletekig bezárólag. Ráadásul az ágencia jellege is megváltozott, új típusú ágensek¹⁹ megjelenését hozta a digitalizáció és virtualizáció. A következőkben azt tekintjük át, milyen kutatási hagyományokon indulhat, és milyen újszerű kutatási metódusokat követhet, tanulhat a közösségi médiát kutató szakember, különösen, ha határterületen, fiatal inter-, illetve multidiszciplináris tudományterületeken végzi kutatásait.

III.2 Kihívások a kvalitatív kutatásban

A közösségi média megérkezése alapjaiban változtatta meg azt, ahogyan az emberek, csoportok vagy közösségek és szervezetek egymással kommunikálnak, kölcsönhatásba lépnek (szer-

¹⁹ Voltaképpen, fiktív, mimetikus, virtuális vagy éppen összetett ágensek (Ács 2014).

vezeti folyamatok és funkciók változtak meg). Megváltoztak a szervezetek (marketing)kommunikációs modelljei, hiszen az új média a (hipercélnél révén megvalósuló) személyre szabott ajánlatok új üzleti gyakorlatát hozta, s emellett a reputációépítés, a közvetett üzleti bevételek szerzésének fontos terepévé vált. A közösségi média ugyanakkor a szervezetek belső és egymás közötti, illetve a külső partnerekkel folytatott kommunikációjában is helyet követel magának. Eképp a rendőrség(ek) sem ignorálhatják.

Problematikussá a hazai rendészeti kommunikáció kutatást annyiban teszi mindez, hogy a megelőző „hagyományos” média korszak episztéméje és kutatásmódszertana sincs feltárva. Magam néhány éve elvégeztem a *Bellügyi Szemle* kommunikáció szempontú lapszemléjét, amely a kommunikáció (vagyis propaganda, társadalmi kapcsolatok, média) területére koncentrált (Kriskó 2012). Ez az elemzés arra kereste a választ, milyen szándékok vezérlik a rendőrhatalóságot az állampolgárokkal fenntartott kapcsolatok alakításakor, milyen elvek mentén alakul a szervezet médiakommunikációja, médiaeszköz-használata. Elsősorban a propaganda üzenetei és alkalmazott eszközei kerül(het)tek bemutatásra. A beazonosított (és mai pr kompetencia területeknek megfelelő) kulcstémák pedig a szervezeti célok, vezetők és vezetettek kapcsolata, a munkavállalói kapcsolatok, az ágazati és szakmai kapcsolatok, a „kapcsolat a dolgozó néppel”, a közügyek kezelése, a médiakapcsolatok és tömegkommunikáció, valamint a válságkommunikáció lettek. (Egy rövid tanulmány erejéig a kommunikációelmélet interperszonális modellje is megjelent.)

III.3 Fogalmak és elméletalkotás

Ngai és társai 2015-ben végeztek átfogó kutatást öt vezető akadémiai adatbázis²⁰ cikkeinek (összesen 46 ilyen tárgyú írás) elemzésével.²¹ Olyan kulcsszavak mentén végezték a keresést és elemzést, mint közösségi média, virtuális közösségek, online közösségek, web2.0, blogok, közösségi oldalak és social computing. A kutatás a 2002–2011-es időtávot fogta át, amely a közösségi médiapiac legfőbb növekedési időszak volt. A narratíva elemzést követően került kialakításra egy ok-okozati lánc keret, amelyet korábbi munkák által használt fogalmi és koncepcionális modellekkel vetettek össze a kutatók. A számos modellt és elméleti keretet végül három csoportba rendezték: a személyes viselkedés elméletek, a társas viselkedés elméletek és a tömegmédia elméletek halmazába. (2. táblázat)

III.4 Ki és mit kutatott akkor eddig?

Az előzmények az oksági láncban valamilyen ingert (stimulus) képviselnek, amely megelőzi a viselkedéses kimenetet – tehát tulajdonképpen inputok. A mediátorok olyan változók, amelyek megmagyarázzák az okozati összefüggést, az inputok és outputok közti kapcsolatot. A moderátorok kutatási változók, amelyek vagy mennyiségileg mérhetők vagy minőségileg karakterizálhatók (pl. közösségi média kutatásban a felhasználók demográfiai vagy más jellemzői). Az eredmények az előzmények által generált várható kimenetek, alapvetően függnak a változóktól, közösségi média kutatás esetén két fő változótól, a személyes és szervezeti kontextustól. Mindezt részleteiben a 3. táblázat foglalja össze. A számadatok a vizsgált mintában szereplő tanulmányok számát mutatják.

²⁰ ABI/Inform, Business Source Premier, Emerald Management, eJournals, Science Direct, and ISI Web of Knowledge

²¹ A találatok narratív elemzése után került kiválasztásra a 46 írás.

2. táblázat
Modellek és elméleti keretek (cikkek száma)

Személyes viselkedélméletek	
Attribúció elmélet	1
Az információfeldolgozás valószínűség modellje (ELM)	1
ERG ²² -elmélet (Clayton Alderfer elmélete a létérdek-kapcsolatok fenntartása-növekedés szükségletek hármáról)	1
Elvárás/Várakozás és visszautasítás (elvárások megszüntetése) paradigma	2
Célirányos viselkedés modellje	1
Hofstede kulturális különbözőség modellje	1
Vonásméletek (személyiségvonás elméletek)	4
Pszichológiai választás modell	1
Kockázatérzékelési elmélet	1
Szociális kognitív elmélet	2
A viselkedés átkapcsolásának elmélete (switching behaviour)	1
Feladatokhoz illeszkedő technológia modellje	1
Technológia elfogadásának modellje (TAM)	6
Tervezett viselkedés modellje (TPB)	2
Az indokolt cselekvés elmélete (TRA)	1
Társas viselkedés elméletek	
Kognitív térkép	1
Effectuation prozess/theory	1
Bevonódás elméletek	1
Igazságelmélet	1
Társadalmi tőke elméletek	5
Társas csere elméletek	2
Szociális identitás elmélet	5
Társas befolyásolás elmélete	5
Szociális interakció elmélete	1
Társas lógás elmélete	2
Közösségi háló elemzés	2
Társadalmi hatalom	1
Társas kötelek	1
Tömegkommunikáció elméletek	
Médiagazdagság elmélete	2
Para-szociális interakciók ²³	1
Használat kielégülés modell	3

²² ERG: E = Existence, R = Relatedness, G = Growth

²³ Olyan kapcsolatok, amelyeket jelentős társadalmi távolságokon keresztül ápolunk, fenntartjuk általuk a közösségiség látszatát.

3. táblázat
Kutatások és változók (tanulmányok száma)

Előzmények	
1. Társadalmi tényezők	
Társadalmi befolyásolás	4
Társadalmi tőke	7
Egyéb (társadalmi szerepvállalás, társadalmi hatalom)	2
2. Felhasználói attribútumok	
Felhasználói percepciók	14
Felhasználói tapasztalatok	3
Felhasználói személyiség	4
3. Szervezeti attribútumok	
Ügyfélorientáció	2
Marketingorientáció	2
Közvetítők	
1. Platform attribútumok	
Eszközválasztás	2
Eszköz integritása	2
2. Társadalmi tényezők	
Társadalmi befolyásolás	2
Társadalmi tőke	2
Egyéb (társas lógás)	2
3. Felhasználói attribútumok	
Felhasználói percepciók	3
Felhasználói viselkedés	12
Moderátorok	
1. Felhasználói karakter	
Demográfiai változók	3
Felhasználói személyiség	1
Kulturális különbözőség	1
2. Társadalmi tényezők	
Társadalmi befolyásolás	2
Társadalmi tőke	2
Eredmények	
1. Személyes kontextus	
Felhasználói szándék	21
Felhasználói viselkedés	6
2. Szervezeti kontextus	
Márkaérték	4
Ügyfélkapcsolatok	2

Azt találták, hogy a kutatások zöme kereste az oksági kapcsolatokat a felhasználói szándék, viselkedés és percepció, valamint a vágyak (elvárások) között (erősen koncentrálna a személyes szubjektív, individuális szempontokra), de mintha rés mutatkozna a szervezeti nézőpont kibontásában a közösségi média használatot illetően. Számos kutatás vizsgálja a társadalmi tényezőket és a hatalom kérdéseit, de ezekben a vizsgálatokban csak elvétve támaszkodnak a meglévő elméleti keretekre. Kevés tanulmány foglalkozik a kulturális háttérrel és különbözőséggel, az eszközök kompatibilitásával és integrációjával és minden tekintetben alulreprezentáltak a szervezeti szempontok, bár a márkaérték és az ügyfélkapcsolat-tartás több tanulmányban kulcskérdés. (Ngai et al. 2015)

IV. Összegzés

Egyrészt tekintetbe kell vennünk, hogy bár a tudás transzgresszív, és (újabbban!) előszeretettel használjuk a transzdiszciplináris jelzõt kutatásainkra, miközben egyáltalán nem biztos, hogy van bármifajta közös-kölcsönös megértés a kutatási probléma megfogalmazásában és közelítésében a tudományterületek felvetéseit és kapcsolódási pontjait illetően. A tudományrendszertan és az egyetemi struktúrák inkább akadályai, semmint ösztönzői ennek az újfajta tudás-termelési módnak, hiszen struktúráik ráerősítenek arra, hogy nem lehet bármit, bárhol és bármikor megkérdezni. Ez már a kutatási probléma vagy kérdés megfogalmazásakor erős korlátot jelent. A bátor kérdésfeltevő pedig nagyon könnyen a „tudományos senki földjén” találhatja magát. Aki a kapcsolódó tudományterületek tradícióin kíván keresztülhatolni, majd-hogynem végeérhetetlen tudománytörténeti és elméleti munkában találja magát, s könnyen eltévesztheti a maga által kijelölt útirányt és elveszítheti a fókuszot. A kommunikációkutató választhat strukturalista, behaviorista vagy kulturális közelítésmódot, de a módszertanok sokféleségében választása ott is önkényes, és egyelőre a hagyományos médiakorszak episztéméjéhez kötött.

A közösségi médiakutatásokról kevés adat és rendszerezett kutatás áll a rendelkezésünkre, de ezek is mutatnak olyan jegyeket, amelyek alapján feltételezhető, hogy épp a szervezeti szintű kommunikáció van híján kutatásmódszertani kereteknek, fogódzóknak. Az intézményi kötöttségek zömükben még feltáratlanok (az egyéni változókkal szemben például), és megállapítást nyert, hogy a meglévő elméleti keretekben rejlő lehetőségeket a kutatók eddig nem aknázták ki. Mindeddig a felügyelet és az ellenőrzés is kívül esett a mélyebb elemzések körén, ahogyan a közösségi média alkalmazásának kulturális kérdései is. A rendészeti kommunikáció kulcskérdései napjainkban pedig éppen ezek.

Javasolt irányok: a szervezeti orientáció, különösen a közösségi média mint stratégiai eszköz és a napi működés része (a brand építésen és ügyfélkapcsolatokon túlmutatóan); kiemelten, hogy mely tényezők akadályozzák a szervezetek mindennapos közösségi média használatát az operatív működésben és rendszerszinten; a közösség média valóban hozzájárul-e a szervezetek jobb teljesítményéhez; a közösségi média technológiai szempontból mennyire áll közel a szervezet erőforrás tervezési vagy más informatikai rendszeréhez, milyen mértékű felsővezetői támogatás vagy elutasítás övezi stb. Nem vizsgálták eddig a közösségi média társadalmi erejét sem. Különösen aktuálisnak tűnik ez a jutalmazó, a kényszerítő, a legitim hatalom, a referenciahatalom és a szakértői hatalom mellett azonosított hatodik, az információs hatalom tükrében.²⁴

Mintha a rendészeti kommunikációs kutatások önálló identitása amúgy is bizonytalanul formálódna, s ehhez járul a nagyon szerteágazó kommunikációs ismeretelméleti talaj, a lágy

²⁴ Arra vonatkozóan már vannak kutatási adatok, hogy a referenciahatalom kivételével mind a négy másakra közvetlenül hat pl. az elektronikus ellátási lánc menedzsment rendszer.

tudományok módszertanával kapcsolatos megannyi aggály, a kvalitatív kutatásokban a kutatói szerepértelmezés dilemmái és más tudományterületek művelői részéről a bizalmatlanság, az új média hozta kihívások. Mindez megerősíti annak szükségességét, hogy kidolgozzunk valamilyen elméleti keretet a rendészeti kommunikáció kutatására (mint szervezeti kommunikáció), a szervezeti szempontú közösségi média kutatásokra, illetve megnézzük a korábbi elméletek és kommunikációs modellek alkalmazhatóságát, adaptálhatóságát. Ugyanakkor ez annak belátása is, hogy idehaza még csak a kezdeti lépéseket tesszük.

Melléklet a hazai rendészeti kommunikációkutatás irányairól

IRODALOM

- Ács Péter (2014) Kommunikációs eszközök és a virtuális ágens. Számítógépes alkalmazások kommunikációs megközelítése. In: Demeter Márton (2014szerk.) *Konstruált világok. A jelenségek kommunikatív leírása*. Budapest, Typotex. 108–128.
- Almásy Gyula (2012) A közigazgatási szervezés és technológia fejlődése Magyarországon. (doktori értekezés) PTE AJK.
<http://ajk.pte.hu/files/file/doktori-iskola/almasy-gyula/almasy-gyula-muhelyvita-ertekezes.pdf>, letöltés ideje: 2017.11.02.
- Anderson, James A. (2005) *A kommunikációelmélet ismeretelméleti alapjai*. Budapest, Typotex.
- Bajnok Andrea – Korpics Márta – Milován Andrea – Pólya Tamás – Szabó Levente (2012szerk.) *A kommunikatív állapot. Diszciplináris rekonstrukciók*. Budapest, Typotex.
- Béres István – Horányi Özséb (2001szerk.) *Társadalmi kommunikáció*. Budapest, Osiris.
- Bernstein, Jay Hillel (2015) Transdisciplinarity: A Review of Its Origins, Development, and Current Issues. *Journal of Research Practice*, Volume 11, Issue 1, Article R1, 2015, <http://jrp.icaap.org/index.php/jrp/article/view/510/412>
- Bíró Vencel (1945) A Kolozsvári Jezsuita Egyetem szervezete és építkezései a XVIII. században. Erdélyi Múzeum Egyesület, Kolozsvár, 1–2. füzet,
<http://eda.eme.ro/bitstream/handle/10598/8710/EME ETF 192 BiroA%20kolozsv%C3%A1ri%20jezsuita%20egyetem.pdf?sequence=6>, letöltés ideje: 2017.12.01.
- Bodonyi Ilona (2008) A rendészettudomány kutatás-módszertana. (egyetemi jegyzet) Budapest, RTF.
<https://rtk.uni-nke.hu/document/rtk-uni-nke-hu/a-rendeszettudomany-kutatas-modszertana.original.pdf>, letöltés ideje: 2017.11.11.
- Colquhoun, Patrick (1800) *A treatise on the commerce and police of the River Thames*. 7th.edn. London, J. Mawman.
- Demeter Márton (szerk.) (2014szerk.) *Konstruált világok. A jelenségek kommunikatív leírása*. Budapest, Typotex.
- Fodor László – Kriskó Edina (2014) *A hatékony kommunikáció alapjai*. Budapest, Noran Libro.
- Finszter Géza (2012) *A rendőrség joga. Tanulmány a rendészeti igazgatásról*. Budapest, ORFK.
http://www.bm-tt.hu/assets/letolt/konyvjelzo/Rendorseg_joga.pdf,
letöltés ideje: 2017. szeptember 21.
- Griffin, Em (2003) *Bevezetés a kommunikációelméletbe*. Budapest, Harmat.

- Horányi Özséb (2006szerk.) *A kommunikáció mint participáció*. Budapest, Typotex.
- Horváth Dóra – Mitev Ariel (2015) *Alternatív kvalitatív kutatási kézikönyv*. Budapest, Alinea.
- Jantsch, Erich (1972) Inter- and transdisciplinary university: A systems approach to education and innovation. *Higher Education*, 1(1). 7–37. <https://doi.org/10.1007/BF01956879>
- Jaschke, Hans-Gerd – Bjorgo, Tore – del Barrio Romero, Francisco – Kwanten, Cees – Mawby, Robin – Pagon, Milan (2007) Perspectives of Police Science in Europe. Final Report, CEPOL Series. European Police College, 2007 April. https://www.cepol.europa.eu/sites/default/files/website/Research_Science/PGEAPS_Final_Report.pdf, letöltés ideje: 2017.11.11.
- Helga Nowotny (é.n.) The Potential of Transdisciplinarity. http://www.helganowotny.eu/downloads/helga_nowotny_b59.pdf, letöltés ideje: 2017.10.12.
- Kaiser Tamás (2016) Az államkutatások helye a társadalomtudományok rendszerében. *Államtudományi Műhelytanulmányok*, 2016. évi 1. szám. 2–18.
- Karácsony András (2012) Az állam- és a politikatudomány helyzete a jogi kari oktatásban. Vajdasági Magyar Tudományos Társaság, Magyar Tudomány Napja a Délvidéken – 2012, (konferenciaelőadás) http://www.vmtt.org.rs/mtn2012/015_022_Karacsony_A.pdf, letöltés ideje: 2017.11.09.
- Koi Gyula (2014) A közigazgatás-tudomány kezdetei és polizeiwissenschaft szerepe Magyarországon. *Állam- és Jogtudomány*, 55. évf. (2) 27–49. <http://real.mtak.hu/18122/1/2014-2-koi.pdf>, letöltés ideje: 2017.10.19.
- Kriskó Edina (2010) Rendőrségi kommunikáció 1953–1989. *Rendvédelmi Füzetek*, 2010/1. szám. 123–132.
- Kriskó Edina (2012) Rendészet 2.0 a kommunikációs szakember szemével. *Belügyi Szemle*, 60: (9). 28–41.
- Madarász Aladár (2002) Kameralizmus, történelmi iskola, osztrák gazdaságtan. *Közgazdasági Szemle*, XLIX. évf., 2002. október. 838–857. <http://epa.oszk.hu/00000/00017/00086/pdf/madarasz.pdf>, letöltés ideje: 2017.10.06.
- Magyary Zoltán (1942) *Magyar közigazgatás*. Budapest. http://mtdaportal.extra.hu/books/magyary_zoltan_magyar_kozigazgatas.pdf
- McQuail, Denis (2015) *A tömegkommunikáció elmélete*. Budapest, Wolters Kluwer.
- McQuail, Denis (2003) Making progress in a trackless, weightless and intangible space: a response to Keith Roe. *Communications*, 27, 2003. 275–284. <https://doi.org/10.1515/comm.2003.017>
- Neményiné dr. Gyimesi Ilona (2004) Kommunikációelmélet (szemelvénygyűjtemény). *Perfekt*, Budapest.
- Ngai, Eric W. T. – Taa, Spencer S. C. – Moon, Karen K. L. (2015) Social media research: Theories, constructs, and conceptual frameworks. *International Journal of Information Management* 35. 3–44. <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2014.09.004>
- Papp Ignác (1991) Az általános államtanról. *Acta Universitatis Szegediensis: Acta juridica et politica*, 40. Tom. 1–26. 263–277. http://acta.bibl.u-szeged.hu/6695/1/juridpol_040_263-277.pdf, letöltés ideje: 2017.11.04.

- Sallai János (2015) A magyar rendészettudomány etablációja. *Belügyi Szemle*, 2015/6. szám. 5–28.
- Sonnenfels, Joseph von (1771) *Grundsätze der Polizey, Handlung und Finanzwissenschaft*. Wien, J. Kurzböck. 41.
<http://ia600301.us.archive.org/22/items/grundstzederpo01sonn/grundstzederpo01sonn.pdf>,
letöltés ideje: 2017.10.27.
- Szalma József (2016) *A jogtudományok kutatási módszerei (kutatásmódszertan)*. Budapest, Patrocínium Kiadó.
- Szigeti Péter (2005) A hatalom filozófusa az államról. In: Fekete Judit – Szigeti Péter (2005) *Az állam szerepe a jólétben és a mindennapi hatalomgyakorlásban*. Műhelytanulmányok, 2005/3. Budapest, MTA Politikai Tudományok Intézete (Digitális archívum).
- Tamás András (2012) A közigazgatás-tudomány helye és szerepe a tudományokon belül.
http://archiv.uni-nke.hu/uploads/media_items/tamas-andras-a-kozigazgatas-tudomany-helye-es-szerepe-a-hadtudomanyom-belul.original.pdf, letöltés ideje: 2017.09.21.
- Zsolt Péter (2006) *Kommunikációelméletek diszciplínái*. Vác, EU-SYNERGON Kft.